

הלכות יום טוב סימן תקכב תקונג תקנד

בשבת, וענין לעיל סימן שא סעיף יז: ב (ד) אין יוצאין (ג) בכסא, אחד האיש ואחד האשה. יואיש (ה) שהיו רבים לו, (ו) מטר, יומוציאין אותו (ז) על הכתף אפלו באפיון: ג המי שנתפוצצו (פרוש, שנצמתו ונעשו קצרים) גידי שוקיו, (ח) יכול לצאת במקל: ד (ט) אין מנהיגין בהמה (ז) במקל:

ב פס' בהקדמ' ג פס' בהקדמ' ד פס' בהקדמ' ו פס' בהקדמ' ז פס' בהקדמ' ח פס' בהקדמ' ט פס' בהקדמ' י פס' בהקדמ' יא פס' בהקדמ' יב פס' בהקדמ' יג פס' בהקדמ' יד פס' בהקדמ' יו פס' בהקדמ' יז פס' בהקדמ' יח פס' בהקדמ' יט פס' בהקדמ' כ

תקכג דינים הנוהגים בבחמות ביום טוב, ובו ד' סעיפים:

א (א) *מסירים זבובים הנתלים בבחמה אף-על-פי (ב) שהן עושין חבורה: ב אין מגרדין בהמה (ג) במגרדת ביום טוב *מפני שמשרת שער: ג (ד) אין מילדין בהמה ביום טוב, אבל מסעדין אותה, שאוחזו בנלד שלא לפל לארץ (ה) ונופח לו פהטמו ונותן לו דר לתוף פיו: ד אפהמה שרחקה ולדה, מטר לזלף (פרוש, לשפף) מי שלחמה (ו) עליו ולתן קלא אגרוף מלח (ז) ברחמה כדי שתרחם עליו. אבל (ח) הטמאה אסור לעשות לה פן: הנה וענין לעיל סימן רמז סעיף ג בהג"ה (ט) אם אדם מצנה על שביבת בהמתו ביום טוב:

א משנה ביצה כיצד וכו' אלוין פן זכרתי דאמר קורדין וכו' איתא בירוש' ב פס' לרשב"א וכו' איתא בירוש' ב פס' ג משנה וכו' איתא בירוש' ד בריהא וכו' איתא בירוש' ד בריהא וכו'

תקכד כמה דברים האסורים ביום טוב, ובו ב' סעיפים:

א (א) אין עולין על-גבי אילן, (ב) ולא רוכבין על-גבי בהמה, ולא שטיין על-פני המים, ולא מספקין

א משנה ביצה ליר

באר היטב

אפלו יכול לילך בענין אחר אפ"ה החירו לו משום דהקא דעבורא או שלא לטעם הפגרים. וכ"ש אם היה זקן, ט"ו, ע"ש: (ז) במקל. אפלו אומצת מאתמול לקח, דמחזי כמאן דאזיל לשיק לטקרה, אחרתים:

דאין ערוב והוצאה ל"ט. לאפוקי בשבת אפלו חזן לערוב אסור בכל הדברים שאסרו לצאת בו חזן טכשיטי נשים. רש"ל. ועי' סימן שא סי"ח: (ג) בכסא. פי' יושב בכסא ונושאין אותו: (ג) צריכים. דאז מטר

באר הלכה

לא הוסיפו להחמיר משום שפא יתקע ולא שיקא אז תקיעה, וכן פתב הר"ן בהר"א. ולכאורה פלא על הרש"א בעבודת-הקדש דכתב גם שם יבלבד שלא יתקע, והשקפתו במשנה ברורה סעיף קטן ג, דלפי זה לפה לא נחש גם שם משום שפא יתקע? ואולי הלפי שאין להם רק ציר באמצע אין מצי שם תקיעה? ועל-פן לא חלשין לזה, אבל באמת אם תקע, גם שם הו' מלאכה גמורה, וכעין זה כתב הרשב"א גבי מנורה של חליות, והובא בבית-יוסף. וכשב שם בעבודת-הקדש הוא דמחמירין בשום ציר מן העד, דהקא אם לאחר תורקן יהי רפויין ואינם רפויין, אבל רפויין גמורים מטר להתזיר? אף בשבת ואין צריך לוטר ביום טוב, והוא שלא יתקע:

והוא הדיון לענין חולה שעמד מחליו, וכפ"ל בסימן שא סעיף יז: ב (ד) אין יוצאין בכסא. שהיה דרכם (ג) להוציא את הנכבד בכסא, שהיה הוא יושב בקתדרא ואחרים היו נושאין את הקתדרא על פתפם (ז) כדי שלא יתקדחו אנשים או כדי שלא יטנפו בגדיהם. (ח) וכתבו הפוסקים, דדוקא בכסא אסור משום דהוא עבדא דחלום, אבל אם נושאו על כתפיו שלא בכסא, מטר: (ה) שהיו רבים צריכים לו. לבית-המדרש (ו) לדרשה: (ו) מטר, ואפלו (ז) יכול לילך ברגליו מטר אם יש פנה איה צורך, כגון שלא יטנפו בגדיו או כדי שלא יתקדחו אנשים, וכל-שכן אם היה זקן או טרח ההליכה מתמת חלשותו: (ז) על הכתף. פרוש, אפלו על הכתף, שמשים פל אחד ידו על פתף חברו (ח) והפסא שהאדם יושב עליו על זרועותיהם, וכל-שכן אם נושאים הפסא פין יריהם: ג (ח) יכול לצאת במקל. אפלו לרשות-הרבים, דנחשב לו (ט) כמנעל, כיון שאין יכול לילך בלחוד: ד (ט) אין מנהיגין בהמה במקל. אפלו (י) אומצת מאתמול לקח, דשוב לית פה משום מקצה, אסור, דמחזי כמאן דאזיל לשיק לטקרה:

* מסירים זבובים וכו'. מקור דין זה נובע מהמשנה דף כז ע"ב קורדין וכו'. והנה בשיטה מקבצת מצאתי דבר חדש, דמשנה זו איתא רק אלפא דרבי עקיבא דנעשו אפלו של בהמה במשמע, מה שאין פן לרבי יוסי הקלילי אין לטוח בשביל בהמה: והנה הרמב"ם והש"ך ושלחן-ערוב על-כרחי דלא סביבא להו דבר זה, שהרי הרמב"ם בפרק א מהלכות יום-טוב וכן הש"ך ושלחן-ערוב לעיל בסימן תקיב בסוף דקדמא דרבי יוסי הגלילי, ואפלו הכי פסקו פאן להפ"ד? ונראה דהש"ס הוא משום דהני ציר פעליתיים על-ידי זבובים הנושכים אותם. וגם פן התקרא מוכח דלא כהשיטה מקבצת הנ"ל, דאסורין למה להקרא דרוק טעם האוסרים בקרצוף פננה אשו קרודי נדבאמת זהו דרוק, וגם קרוד אינו אסור לרבי יהודה כי אם מדרבנן, לפי מה שכתבו ההוספות ביופא דף לז דדבר שאינו מתפנן לרבי יהודה הוא רק דרבנן, לימא דסביבא להו קרודי יוסי הגלילי: * מספר שמלשרת שער. בשיטה מקבצת איתא דגם כדאי יעשו חבורה על-ידי זה, וכן מוכח בפסקי תוספות:

א (א) מסירים זבובים וכו'. ורצה לומר, קוד או במגרדת (ב) של עץ? שאינו מקרה שיהלש שער על-ידי זה, מה שאין פן בשל פרצל, וכדלקמיה: (ב) שהן עושין חבורה. ורצה לומר, (ג) שלפעמים נעשה חבורה על-ידי זה, כיון שהוא אינו מתפנן לזה: (ג) במגרדת. הינו של ברנל שבודאי יתלש שער על-ידי זה, ואף שאינו מתפנן לזה וגם לא יתחא לה בהחלישת השער. (ג) קמא לן דהיקא דהני פסיק רישא אף דלא ניתא לה אסור, וכפ"ל בסימן שכ סעיף יח: ג (ד) אין מילדין וכו'. דהנינו (ז) למשפ' הנלד מן הרחם, דאיפא טרחא יתרא: (ה) ונופח לו פהטמו. שפחתינו (ה) שתומין לו פרייז: ד (ו) עליו. על הנלד, כדי שפריית ריחו ויתרחם עליו (גמרא): (ז) ברחמה. כדי שיקאב לה, ותזכר צער לדה ותרחם עליו [שם]: (ח) הטמאה אסור. שאינה מקרבתו לעולם אחר שרחמתי [שם]: (ט) אם אדם מצנה ברורה: א (א) אין עולין באילן. ענין לעיל בסימן שלו, שם מבאר פרטי הדיון וטעמיה: (ב) ולא רוכבין על-גבי בהמה. ענין לעיל בסימן

שער הציון

(ג) רש"י: (ז) ר"ן, או כדי שלא יפלו: (ה) ביהיוסף ושארי פוסקים. ואפלו לרשות-הרבים מטר לשאת ביום טוב כיון דהוא עורך קצת והגרוד, וכן מוכח מירושלמי שהובא בבית-יוסף: (י) רש"י: (י) מנהג-הרבים וכו' דעת ר"ן ורש"ל, ודלא כטור: (ח) מבאר בפוסקים. ואם מטר לשא כסא ביום טוב אחר אדם חשוב פן יצטרך לישב עליו בהליכתו, יש דעות בין הפוסקים, עין בט"ו וכו' (י): ואם רבים צריכים לו, לכלי עלמא מטר: (ט) הרא"ש: (י) דאי לאו הכי הוה מקל מקצה, דלא נתנו עצים אלא להסקה, כמו שקמב הפג"א אברהם סימן תקב סעיף קטן יא: (א) פן מוכח בהוספות דף כז עמוד א דבור הפתחיל ורש"ל. ודוקא בשער של בהמה ששצרוהיה גסרת, מה שאין פן בשל אדם, וכמו שכתב הפג"א אברהם בסוף סימן שג, עין פס': (ג) פן מבאר בפוסקים: (ג) מנהג-הרבים וכו': (ד) רמב"ם: (ה) רש"י:

הַלְכוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקוּבָה תְּקוּבָה

ביאורים ומוספים

5) ובטעם הדבר כתב שם (סיק יז), שטראה כמתקן דבר שאינו מתוקן, ועוד שדומה למקדיש [וכטעם האיסור בתרומות ומעשרות]. ומימי למו שלש ביום טוב התיירו להפריש חלה, שכיון שמוותר לכתהילה ללוש ביום טוב משום שפת חמה עדיפה, התיירו גם לתקן עיסתו ולהוציאה מידי איסור טבל. ולענין אשה ששכחה להפריש חלה וכבר קיבלה יום טוב, ראה מה שכתבנו שם.

[משניב ס"ק ז]

דָּשָׁם מְבַאֵר דְּבָרֵינוּ מִה שְׁעֵשָׂה עֲשׂוּיָה.

6) ואפילו הפריש במויד, כתב השר"ע שם שעשייתו הועילה. ולגבי הפרשת תרומות ומעשרות, כתב המשניב שם (סיק כה) שאסור לאכול את הפירות בו ביזם בין לו בין לאחרים, ומשום שקנסו אותה חכמים, אבל בשוגג מותר מיד אפילו למפריש עצמו.

סימן תקכה

דין הַלְוָאָה בְּיוֹם-טוֹב

[משניב ס"ק ג]

דִּינָהּר מְלוֹמֵר לְשׁוֹן הַלְוָאָה¹, אֶלֶּא יֵאמֵר 'קֵן לִי'² וכו', וּבְמִשְׁנֵה בְרוּךְה, דְּכָל הַדִּינִים שֶׁיֵּךְ גַּם לְבִאָן³.

1) ובטעם הדבר כתב השר"ע שם, שמשמעות לשון הלואה היא לזמן מרובה, ויש לחוש שמא יכתוב המלוה את ההלואה לזמן, ולכן יאמר בלשון שאלה, שמשמעותו לזמן מועט ואין חשש שיכתוב. ואם מדבר בלשון לעיני שבו אין הבדל בין לשון הלואה לשאלה, יאמר 'תן לי'.

ואם אמר הלואה בלשון הלואה, כתב הגרש"ז איערבך (שולחן שלמה ס"א ס"ק ב) שמותר למלוה לומר לו איני יכול להלוותך אלא רק להשאילך, ואז יוכל לתת לו.

2) ואף לסיים את דבריו ולומר לו שיהזור ויתן לו, כתב המשניב שם (סיק מד) שמותר.

3) שם כתב הרמ"א, שאם אינו מאמין לו, יכול הלואה לתת לו משכון, אך לא יאמר לו 'הילך משכון' משום שהוא עובדא דחול. וכתב המשניב שם (סיק מד) שנתנית משכון מותרת דוקא באופן שיש במשכון צורך שבת, כגון יין או שמן. אכן אם יש במשכון צורך מצוה, כתב לעיל (סי' שו ס"ק לג) שמותר אפילו אין בו צורך שבת. והוא הדין לענין להחזיר הלואה בשבת ויום טוב, כתב הרמ"א שם שאסור, וראה מה שכתבנו שם.

סימן תקכו

דין מַת בְּיוֹם-טוֹב

[משניב ס"ק א]

אֶיִקָּא מְשׁוּם "לִקְנֵי עֶנֶר לֹא תִקֵּן מְקַשְׁלִי"¹.

1) וכן לגבי מומה, כתב לעיל (סי' שד ס"ק טו) שאסור לומר לו לעשות מלאכה בשבת ויום טוב משום 'לפני ערי'.

[משניב ס"ק ג]

אֶבֶל יִתְעַקֵּקוּ בוּ עֲמֻמִּין².

2) וביוון שאין שליחות לנכרי, במבואר בגמרא (קדושין מא, ב), אם המשיך במילואים עמוד 68

[משניב ס"ק ב]

עֵץ לְעֵיל בְּסִימָן שֶׁהָ קְעִיף יח² וכו', בְּסִימָן שֶׁלֹּט קְעִיף א' עַד קְעִיף ה'³.

2) ובטעם האיסור כתב המשניב שם (סיק סא), שגורו שמא יחזור זמורה מחוברת לקרקע ויתחייב משום תולש, ואף ביום טוב יש לחוש לכך. ואף אם אין חשש שמא יתלוש זמורה, כגון במדבר שאין שם עצים, כתב שם (סיק סב) שאסור, משום שלא הילקן חכמים בגזירתם.

ומירה זו, כתב השר"ע שם שכוללת כל שימוש בבהמה, אפילו בצדיד הבהמה, אבל בצדיד צדידה מותר להשתמש. ולהשתמש על דבר המונח בצד הבהמה, כתב המשניב שם (סיק סג) שנחשב כמשתמש בצדיד הבהמה ואסור.

3) וטעמי הדינים נבארו שם ברלהלן [וככולם הוא הדין לענין יום טוב]:

הטעם שלא שטיין על פני המים, כתב המשניב שם (סיק ב) שגורו שמא יעשה הבית של שייטין, והיינו כלי שלומדים בו לשוט על המים,

והטעם שלא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין, כתב השר"ע שם (סי' ג) שיש לחוש שמא יתקן כלי שיר, אכן כתב הרמ"א שם, שנהגו אנשים להקל ולא מחיים בהם משום שימוטב שיהיו שונגין וכו', ויש אומרים שהטעם שמקילים משום שאין אנו בקיאים בעשיית כלי שיר, ורבר שאינו שכיח הוא. וכתב המשניב שם (סיק ה) שלא כדאי לסמוך על טעם זה [של היש אומרים שברמ"א] שלא במקום מצוה, אלא שאין אנו מודים במיקל בזה, כמו שכתב הרמ"א 'הנח להם לישראל מוטב וכו'.

והטעם שלא דנין ולא מקדשין, כתב המשניב שם (סיק טו) שהוא גזירה שמה יבוא לידו כתיבה.

והטעם שלא כונסין ולא מייבמין, כתב שם (סיק כא-כב) שכיון שהאשה נקנית לו, הרידו כקונה קנין בשבת, וביבום יש חשש נוסף, שמא יכתוב כתובה.

והטעם שלא נגרשין ולא חולצין, כתב שם (סיק כ ו-כח) שגורו שמא יכתוב.

והטעם שלא מקדישין ולא מחרימין, כתב שם (סיק כג ו-כה) שהוא משום שדומה הדבר למקח וממכר, כיון שבאמירתו יוצא החפץ מרשותו לרשות גבוה.

והטעם שלא מפרישין תרומה ומעשר, כתב שם (סיק כה) שהוא משום שדומה הדבר למקח וממכר [כמו הקדש], ועוד שהוא כמתקן דבר שאינו מתוקן. ואפילו כשמפריש רק על ידי מחשבה, כתב הגרש"ז איערבך (מעדני ארץ פ"ד תרומות ה"טז ס"ק ד) שאסור.

[משניב ס"ק ג]

וְלֹא מְפָרִישִׁין תְּרומות וּמַעֲשֵׂרוֹת¹. (הוא הדין טלה. [עין לעיל בְּסִימָן תְּקוּבָה קְעִיף ג' וד', שֶׁם מְבַאֵר פְּרָטֵי הַדִּין²].

4) ואף שהפרשה זו היא צורך אוכל נפש, ביאר הגרש"ז איערבך (שולחן שלמה ס"ק ו) שכיון שאפשר היה להפריש מאתמול, נחשב הדבר כמכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותם מאתמול שאסורים, ואף אם לא היתה לו אפשרות להפריש מערב יום טוב, מימי יתכן שחכמים אסרו זאת כמו שאסרו קצירה, ומי שאין לו פנאי להפריש בערב יום טוב, ראה שם בהערה שדעת החו"א (דמאי סי' יג) שיכול להתנות מערב יום טוב ולהפריש ביום טוב, וכן הורו הגרי"ש אלישיב והגר"ח קניבסקי (דרך אמונה פ"ט ממעשר ציה"ל ס"ק פא).

מילואים הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקִיטָה תְּקַבֵּל תְּקַבֵּל המשך מעמוד קודם

צורך בו. וכתב שם, שכל זה דוקא בתוך העירוב, אבל חוץ לעירוב אפילו באופנים אלו אסור. ולענין שאר דברים שלא גזרו בהם חז"ל, כגון לצאת בבסא נלגלים, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ו טוף ס"ק ג) שנראה שאף שיכולים ללכת בלי זה מיזמ מותר הדבר.

3) וגדר הדבר, ביאר הגר"י קרליץ (חוט שני שם) שמדקדוק לשון הרמב"ם (פ"ה מהל' יום טוב הי"ג) שכתב שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול, משמע שעצם הילכו ביום טוב כמו שהולך בחול הוא זלוול ביום טוב, ולא רק מחמת מראית העין.

4) אבל אם כלל אינו מכיר את המקום שבו רוצה ללכת, ובלא המקל דאי שיפול, כתב הערוך השלחן (סי' שא סע"ב) שמתיר לו לצאת במקלו. מאיירך, הששי"כ (פ"ח הע' סב) הביא שהמאירי הסתפק בזה, וכתב שלהלכה יש לשאול חכם.

[שעה"צ ס"ק ג]

נצין לעיל סימן שא במשנה ברוך סעיף קטן סח ובשער הציון שם⁴⁵.

6) בשעה"צ שם (סי' עז) ביאר, שהאיסור לצאת עם המקל הוא דוקא מחוץ לעירוב, אבל בתוך העירוב גם כל אדם יכול לטלטל אפילו יש לו צורך קצת.

כלי תחת מי הדלף שאינם ראויים, כתב השו"ע שם שמותר לטלטלו משום גרף של רע, וביאר המשגיב שם (סי' לג) שהיינו כשעומד הכלי במקום ישיבתו של האדם, שאז מותר לטלטל את הגרף משום כבודו.

סימן תקכב

קצת דברים האסורים לטלטל ביום טוב

[שעה"צ ס"ק א]

וכג"ל בסימן שא במשנה ברוך סעיף קטן סד, עין שם⁴⁶.

1) שם מבואר הטעם, שכיון שאינו יכול ללכת כלל בלי המקל אפילו בביתו, אין זה נחשב אצלו כמושי, וכן כתב שם (סי' סג) לענין חומר אם אינו יכול ללכת בלא מקל, שנחשב המקל אצלו כמו נעל שלו, ולכן גם לענין יום טוב אין זה נחשב כמזלוול ביום טוב.

[משנ"ב ס"ק ב]

יוצא במקלו⁴⁷ וכו', וקלול ליום טוב⁴⁸ וכו', ולישר פסיעותיו⁴⁹.

2) ולצאת במקל שמהגו לצאת בו אנשים חשובים, כתב לעיל (סי' שא ס"ק סח) לענין שבת, שמותר דוקא אם מחכדים בו או שיש להם קצת

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקַבֵּל תְּקַבֵּל תְּקַבֵּל המשך מעמוד 288

וכבר נשדו עליו עפ"י ופירוטיו ואין בו לחלוחית, מיזמ אסור חכמים לעלות עליו משום סייג וגדר, הביא שיש מקילים בזה כימות החמה, כיון שניכר לכל שהוא יבש.

וגזירה זו, כתב השו"ע שם (סי' יג) שהיא לא רק על השתמשות באילן עצמו, אלא גם על השתמשות בצידי האילן, אבל בצידי צדדיו מותר להשתמש. וביאר המשגיב שם (סי' נט), שדופני האילן עצמו הם גוף האילן, ודבר הקשור או תחוב באילן הוא צדדי האילן, והשתמשות בצידי צדדיו היינו בדבר התלוי על דבר הקשור או תחוב באילן.

סימן תקכד

פמה דברים האסורים ביום טוב

[משנ"ב ס"ק א]

עין לעיל בסימן שלו, שם מבאר פ"ט הדין וטעמיהו⁵⁰.

1) ובטעם האיסור כתב השו"ע שם (סי' א) שחוששים שמא יתלוש, וביאר המשגיב שם (סי' ה) שהחשש הוא שמא יכרין לתלשם ויתחזיב חטאת, ואף ביום טוב יש להרש לכן. ואף שכל הגזירה היא מחשש שמא יתלוש, כתב המשגיב שם (סי' א) שגם אם יבש האילן

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקַבֵּל תְּקַבֵּל תְּקַבֵּל המשך מעמוד קמה

כתב בשו"ת שבע הלוי (חי' סי' טג) שיתכן שהדבר אסור, שאף אם נחשב הוא כתינוק שנשכה, מיזמ יתכן שלא התירו חכמים לחלל יום טוב עבורו, ובפרט שדינם של הרבה ממחללי השבת הוא כרין נכרי לכל דבר, וראה מה שכתבנו להלן (סי' ט).

ולחפיד מת תלמיד חכם בפניו ביום טוב, מבואר בשעה"צ לקמן (סי' תקמז ס"ק יז) שאסור. ולדרוש בפניו בלא להספיד ולעורר בכו, כתב השעה"צ (שם) שהפמ"ג הסתפק אם מותר, שיתכן שרק להספיד אסור, ושבהגהות ר"ב פתקול הסכים שאסור, ובמשגיב שם (סי' כח) כתב, שכלא הכי אין בזמניו אדם שיש לו דין תלמיד חכם.

[משנ"ב ס"ק ז]

לענין עבדים אם מתעסקין על ידיהם⁵¹.

3) שם (סי' א) כתב השו"ע, שאף לעבד שלא מל וטבל ולא קיבל על עצמו מצוות הנהגות בעבד [דהיינו, מצוות הנהגות באשה] אלא רק שבע מצוות בני נח, אסור לומר שקבור מוח של ישראל ביום טוב, כיון שאינו נחשב כנכרי, אך לעבד שלא קיבל על עצמו אף שבע מצוות בני נח,

כן לכאורה לא מתקיימת בכך מצות הקברה על ידי ישראל, וכתב בקובץ שטרנים (ביצה אות כה), שמוכח מכאן שבקיום מצות הקבורה של ישראל אין חיסרון כמה שהנכרי קובר את המת, כיון שיסוד מצוה זו אינו עצם מעשה הקבורה אלא התרצאה, שידויה המת קבור. לפיכך, כשהוא ישראל שיהיה המת קבור, מקיים בכך את המצוה, ואין צורך שלוחות על מעשה הקבורה, שאין זה מעשה המצוה. והוסיף, שמתעם זה אף אם התגלה המת לאחר שקבר, אין אימרים שכבר התקיימה מצות הקבורה, אלא חייבים לקבור שנית, כיון שהמצוה היא לדאוג לכך שהמת ידחה קבור. וכן מבואר בשו"ת בית יצחק (שמלקט יורד ח"ב סי' קס אות ב) שחייבים לקבור מת שהתגלה, משום מצות קבורת המת. ולקבור ביום טוב ראשון על ידי נכרי אבר מאיברי המת [לאחר שכבר נקבר כל גופו], כתב בשו"ת שבע הלוי (חי' א סי' קלד) שאסור, שאף על פי שמבואר בחוטפת יום טוב (שבת פ"י מ"ה) שיש חיוב לקבור כל בית המות, מיזמ אין ראיה שמותר הדבר ביום טוב. ולגיב קבורת מחלל שבת בפרהסיא ביום טוב ראשון או ביום טוב שני,

באר הגולה

ב ענתי לעיל סימן
ש"ט
א וקרא שבת קמיח
ובכח(א) סד קלס
החפשות. וכן פסק
רמב"ם בפרק ד'
ב טור קלס
הרמב"ם, וקמב הרב
המגיד שו"ת
ירושלמי ודק"א
דמסקת תמאי
א וקרא שבת קמיח
ב טור קלס
אכ"ו תרא"ש. וכן
פסק הר"ן דאפילו בר
דקרא שבת קמיח
לעיל הדין, וכן
האמר רמב"ם דאפילו
קמיח אינו טוב שני
המקצקין בו
יור"ל

קמה

להכות פה על גוף, ולא מטפחין להכות פה על פה, ולא מקרדין, ולא (ב) דינין, ולא מקרדין, ולא בונסין, ולא מקמין, ולא מגרשין, ולא הולצין, ולא מקדישין, ולא מקרימין, (ג) ולא מקרישין תרומה ומעשרות: הגה רד"ן פדיון הבן, כדינו בשבת פה דיני ביהמ"טוב. (ד) ועין לעיל סימן שלט סעיף ד: ב' שכיב-ממע דתקוף לה עלמא טובא, שרי (ג) לגרש אפלו בשבת:

תקכה דין הלואה ביום-טוב, ובו ב' סעיפים:

א (א) הלואה יום-טוב (ב) נתנה (ג) לקבע פדיון (ד) לעיל סימן שו (א) סעיף יא: ב' בפני צדקה (ד) גובין מהחצרות ביום-טוב, אבל (ה) לא יכריזו כדרך שמכריון בהל, אלא גובין בעצמה ונותנים לתוך היקם וממלקים לכל שכינה ושכונה בפני עצמה:

תקכו דין מת ביום-טוב, ובו י"ב סעיפים:

א מת המטל לקברו, אם הוא ביום-טוב ראשון (א) לא יתעסקו בו (ב) ישראל, (ב) ואפלו יסריח ואי אפשר בעמיתו. (ג) אבל יתעסקו בו (ד) [נ] עמיתו, באפלו מת ביום-טוב (ד) ועין לעיל סימן ד"ש (ה) ואפלו אם

שערי תשובה

[נ] עמיתו. עכ"ט. ועין שבוה"עצק ח"ב סימן בו שפיר לומר המת וא"א לקברו קשה משש יסריסו. ולהשיבו בארון הו' מקמח קבורה, ע"ש. ועין פד"ב"ז ח"א סימן חקו שפסק ששענה יתנה שישאל לשלוח סמס תמאי הדין, ובסוף אסר שישאל האי"ו יודי שלוח היתקאל מנס על גופו ולא יזיז בו אבר אם צרה להולכו לעיר אחרת נחוק ממהלך יום א' ויט' א' קל בע"ש ולהקמין

באר הגולה

* ואפלו יכולין להשהותו עד למחר, הרב גם של שלמה כתב, דמקום שאין מנהג יש להחמיר ולהז' לרבנא ולא שרי בלום טוב ראשון אפלו על-ידי עמיתו, אלא אמרין באשכחי או שקמה צריך לשהות או מתמת חם [נפוח, והוא מדברי אור נרו"ה, וקמב ע"ד, דלפי סברא זו, בחינוך מת אפלו באשכחי, נפי אין לקברו ביום ראשון על-ידי עמיתו, וכשר גל אין מתקלקל פליפ' מה, גם אפשר לתינוח במרחק קר, גם אין שני גפה פלפ' שהוא מתפנה בין הדינים פנו במת גדול, עין שם, והענין מנגון-אברהם, וכן פאלה רבה העתיק ראשית דבריו, ופשוט הוא דלדון דמקלין במת גדול אפלו בלא אשכחי, איס'ן הוא הר"ן במת

באר היטב

(ה) דין. פסח הטור: וכלן אם צשאו, בין שנגזר בת מזוהו, מה שששו עשוי, ע"ש. ועין ט"ז: (ג) לגרש. פי' שהט' נקמב בע"ש: (ה) לתבע. פסח מהר"ם מלובלין: התקע כפו לחסו ביי"ט לפחות לו מחובו, דחייב לקים דבריו, ופשוט הוא, ואין ראוי לקנסו, ע"ש סימן עב: (ה) ישאל. ועי' קראים נמי אסור, משום לפני עור, כנה"ג: (ג) עמיתו.

משנה ברורה

שה סעיף יח"ט. ונתר דברי הסימן עד סופו, מבאר לעיל בהלכות שבת קסימן שלט סעיף א עד סעיף ה, עין שם במשנה ברורה ובאר הגולה טעם כל אלו הדברים ופד"ת, ונתן גם לענין יום-טוב: (ג) ולא מקרישין תרומות ומעשרות. והוא הר"ן חלה. ועין לעיל בסימן חקו סעיף ג וד, שם מבאר פד"ש הר"ן: (ד) ועין לעיל סימן שלט סעיף ד. ודעה לומר, דשם מבאר דבריו מה שפשוט עשוי:

א (א) הלואה יום-טוב. הג"ה, (ב) שהקוף לו התנוני מיני מאכל ומשקה: (ב) נתנה לתבע וכו'. ודעה לומר, שצדקים

לו בבית-דין אחר היום-טוב אם מפרב לפדע. (והרבותא הוא, משום דאיכא מאן דאמר בגמרא דסביחא לה הדין אינו יכול לתבע אלא בינו לבין עצמו, דאם יהיה נגן לתבע אתי למכתב, קא משמע לן דלא קמא לן הכי, אלא באידך מאן דאמר דאם לא יכול לתבע לא יפן לו מתקלה ויפגע על-ידיה משמחת יום-טוב): (ג) סעיף יא. ודעה לומר, דשם מבאר לענין שבת דיהיה מלומר לשון הלואה, (ב) אלא יאמר יפן ליי"ט, והוא הר"ן לענין יום-טוב. ועין שם בהג"ה ובמשנה ברורה, דכל הדינים שנתן גם לקמ"ט, וכן מה שפסק השלחן ערוך דהלואה יום-טוב נתנה לתבע, (ג) הוא הר"ן דהלואה שבת נתנה אחר-כך לתבע: ב' (ד) גובים וכו'. הג"ה מיני מאכל ומשקה: (ה) לא יכריזו וכו'. דאף דמתר להכריז על דבר-מקנה, פ"ל בסימן שו סעיף יב, (ד) שאפי' הלא דאפשר בעצמה:

א (א) לא יתעסקו בו ישאל. דאין (ב) מצוה של קבורה דוחה עשה ולא-תעשה יום-טוב. וגם על-ידי (ג) קרא"י, ואפלו אם נצטו עובדי-כוכבים, אסור, דהא ישראלים הם ומצוים, ואיכא משום "לפני עור לא תתן מכשול": (ב) ואפלו יסריח. כגון שפנח עובדי-יום-טוב או שהוא ימות הקמה; (ג) ואפלו היה יום-טוב ראשון ערב-שבת, שער יום ראשון אי אפשר לקברו, ובמקום שאין העובדי-כוכבים מניחים לעשות מלאכה ביום אינם, שעל-כרחו קא מנח עד יום שני, אסור גם-כן על-ידי ישראל: (ג) אבל יתעסקו בו עמיתו. דאם קל יום-טוב ראשון בערב-שבת (ד) ובית-הקברות נחוק מן העיר יומר משהלך יום ולא יציעו העכו"ם שם עד למחר ביום השבת, אסור, ודבר-קמין בסעיף ג, אלא יקברוהו על-ידי עכו"ם בעירו, ולאחר שבת יוצאוהו ויוליכוהו לבית-הקברות, או יניחוהו בארון ויתקברוהו בחמר ובקפת על-ידי עכו"ם פדי שלא יהא ריחו נודף, ולאחר שבת יוצאוהו ויקברוהו: (ד) ועין לעיל סימן ד"ש. לענין עברים אם מתעסקין על ידיהם: (ה) ואפלו אם יכולין

שער הצינור

(א) מגן-אברהם ופשוט: (ב) וכן פסח האלה רבה: (ג) אלה רבה ומלבושי-יום-טוב: (ד) מגן-אברהם: (ה) עלח-שבת והג"ה: (ז) אחרונים: (א) ריב"ש, וכפי שהעתיקו העלתי-שבת וטעלה רבה, וכן פנת הפגון-אברהם בדבריו, ולשון מתענית-השקל בזה מנגמס קצת, עין שם: (ד) מן-אברהם כמות דברי הריב"ש, וכן התייך פס האלה רבה לרין זה, ועין בר"כ"ש שדבריו סתומים. והיחזר נראה לפרש בדבריו, דאין התפידא דוקא פשה שהוא נחוק עד כדי שלא יציעו עד שקיעה, אלא פל שהוא נחוק פליפ' שאין ישאל יכול ללוותו ויבטרוך לסוף רק על העובדי-כוכבים לא יתכן לעשות פן, דשפא יתעלה בו ויגלו או שלא יקברוהו ויכאי גונא, ולפיכך מוטב שיקברו אותו בעירו על-מנת לפנותו אחר יום-טוב או להשיבו בארון, וכן מצאו בחשבון חלק א סימן כב שכתב שם וזה לשונו: שהפעשה הנה לנו לרנו פבו שאי אפשר בעמיתו, שאילו היה המת עמנו בעיר היה אפשר בעמיתו שפעמד עליהם עד שישלימו צרכיו, אבל אם אנו עמנו בעיר, הרינו נוסמ' על עובדי-כוכבים אשר פיהם דבר עוון שיאמרו לנו שילכו לקברו, ושקא לא יקברוהו וישאר מטל מהגל בכל שעה, זה לא עלה על דעת שום אדם, עד כאן לשונו. וד"ק להלך, דהם אפשר שלא היה רק הכספה, אבל הלא מסרו אותו לידו ולקחו, אפשר דלא קמע נפשה, דמקל מקום יש לחש שיגלו ויתעללו בו בדיון: מיהו, מיוחד-דעה סימן ששט סעיף יד משמע דמסרין הפת על-ידי עכו"ם, ונראה שהפלו לפי העכו"ם:

(א) בדפוסים אחרים: וקרא, והוא כדירת הר"ף והרא"ש.

